

Ympäristötunteet

LUOKASSA

Svenska
kulturfonden

Sisältö:

Henkilökunnalle

Saaristomerén Unesco-biosfäärialue

Biosfäärialue lapsille ja nuorille

Tunne ry

Opettajan opas

Ympäristötunteet

Nuorten ympäristötunteet

Näin käytät materiaalia

Lähteet (linkit)

**Tekstit: Saaristomerén Unesco-biosfäärialue ja
Tunne ry - Känsla rf**

Kuvittajat: Sonja Dragon, Amanda Österman

Taitto: Skärgårds Reklam

HENKILÖKUNNALLE

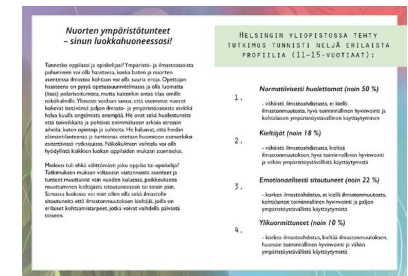
Vuonna 2022 toteutettiin tutkimus suomenruotsalaisten nuorten ilmastohuolesta. Tutkimus toteutettiin Saaristomeren biosfäärialueen ja Åbo Akademin humanistisen, psykologian ja teologian tiedekunnan välisen yhteistyön puitteissa. Tutkimuksen tuloksena syntyi Fredrik Killin ja Bill Henrikssonin “Klimatoro och dess samband med sårbarhetsfaktorer och copingstrategier hos finlandssvenska ungdomar” -pro gradu -tutkielma. Tutkielma löytyy täältä: <https://biosfar.fi/biosfarakademin/ungdomsverksamhet/>

Tutkimuksen tulos osoitti, että noin puolet nuorista koki kohtalaista ilmastohuolta, kun taas vain harva koki ilmastoahdistusta kliinisessä mielessä. Ilmastohuoli oli suurempi naisilla ja opiskelijoilla pääkaupunkiseudulla. Tutkielma osoittaa siis, että ilmastohuoli on suhteellisen tavallista suomenruotsalaisten nuorten keskuudessa, kun taas ilmastoahdistus kliinisessä mielessä on harvinaista.

Ilmastohuolta käsitellen tutkimuksen tulos osoitti myös, että opiskelijat saavat eniten tietoa ilmastonmuutoksesta sosiaalisen median ja koulun kautta. Lisäksi opettajat näyttävät kokevan ympäristöön liittyvistä tunteista keskustelemisen luokissa haastavaksi. Opettajien ja koulujen muun henkilöstön tukemiseksi Saaristomeren biosfäärialue on laatinut tämän materiaalin yhdessä Tunne ry:n kanssa. Materiaalin kohderyhmä on vuosiluokkien 7–9 oppilaat sekä toisen asteen opiskelijat.

Konsepti koostuu seuraavista osa-alueista:

OPETTAJAN OPAS

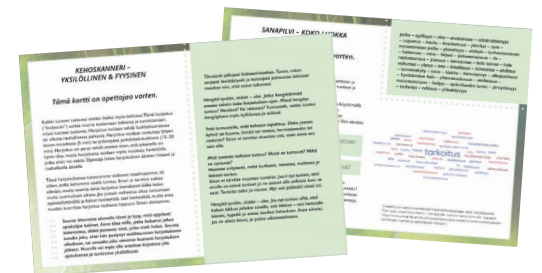
YMPÄRISTÖTUNNEPELI

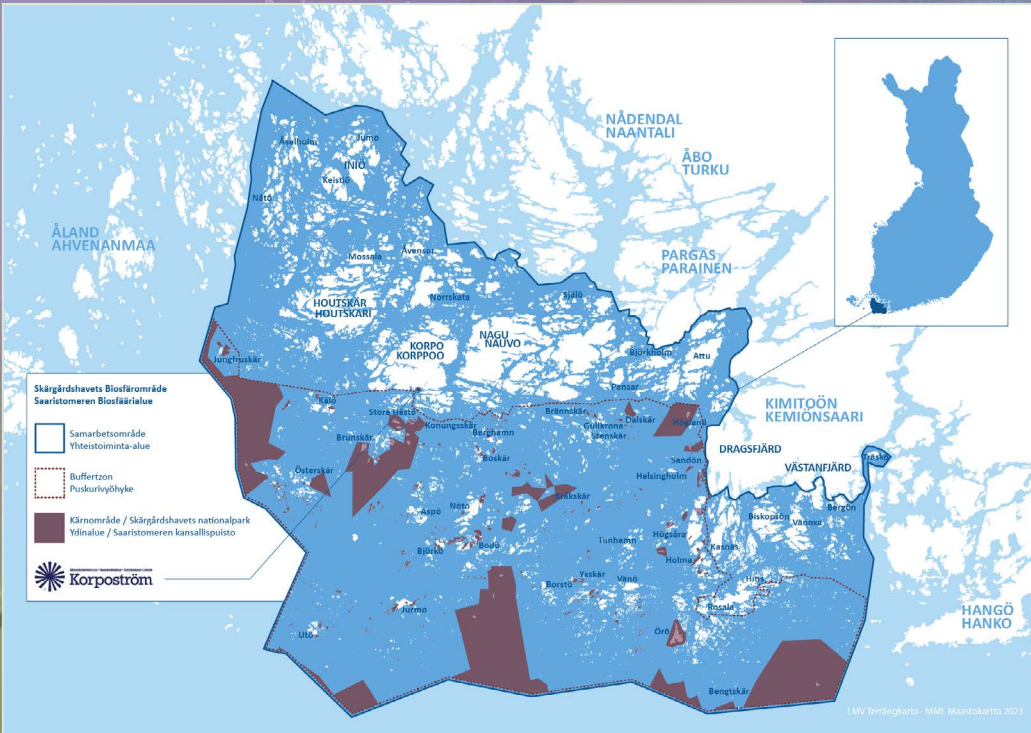

ILMASTOTUNNEPYÖRÄ

OPPITUNTUKORTIT

SAARISTOMEREN UNESCO-BIOSFÄÄRIALUE

Biosfäärialueen johtotähti on tasapaino ihmisen ja luonnon välillä!

Saaristomeri kymmeninietuhansine saarineen ja luotoineen on ainutlaatuinen paikka maailmassa. Se on elävää saaristoa, jossa on yli 120 asuttua saarta. Kulttuurimaisemat ja monet erilaiset sekä vedenalaiset että maanpäälliset luontotyypit tekevät Saaristomerestä yhden Suomen runsaslajisimmista alueista.

Nämä ovat muutamia niistä syistä, joiden vuoksi Unesco nimitti suuren osan Saaristomerен alueesta biosfäärialueeksi jo vuonna 1994. Biosfäärialue kannustaa työskentelemään kestävän yhteiskunnan ja rikkaan luonnon puolesta, jotta saaristo olisi asuttava myös tulevaisuudessa.

Paikallisilla asukkailla, yrittäjillä, tutkijoilla, viranomaisilla ja eri organisaatioilla on kaikilla oma roolinsa Saaristomerен biosfäärialueella, ja ne auttavat kukin omalla tavallaan löytämään kestäviä ratkaisuja saaristossa asumiseen ja toimimiseen. Biosfäärialueella on useita aktiivisia toiminnan kannalta arvokkaita biosfäärilähtettäjäitä ja biosfäärikumppaneita.

Edistämme biosfäärialueella yhteisöjen elinvoimaisuutta, kestävyyskasvatusta, meren tilaa, luonnon monimuotoisuutta, arvokkaiden luontotyyppien hoitoa ja kestäväää matkailua.

Koko maailmassa on yli 780 biosfäärialuetta ja ne kattavat noin viisi prosenttia maapallon pinta-alasta. Yli 300 miljoonaa ihmistä asuu jollakin biosfäärialueella.

Suomessa on kaksi biosfäärialuetta, ja toinen niistä sijaitsee Pohjois-Karjalassa. Biosfäärialue kuuluu Unescon "Man and the Biosphere (MAB)" -ohjelmaan, jonka tavoitteena on toimia kestävän tulevaisuuden puolesta siten, että alueiden ainutlaatuista luontoa ja kulttuuria sekä suojellaan että myös hyödynnetään kestäväällä tavalla paikallisyhteisöjen elinvoimaisuuden edistämiseksi.

Biosfäärialue lapsille ja nuorille

Tärkeä osa biosfäärialueen toimintaa on kestävyysasioihin liittyvän koulutuksen tukeminen. Mitä enemmän ihminen oppii lähiympäristöstään ja -kulttuuristaan, sitä enemmän hän haluaa suojella niitä. Suuri osa toiminnastamme liittyy tämän vuoksi kestävyys Hankkeisiin lapsille ja nuorille. Pedagoginen ohjelmamme tunnetaan nimellä Biosfääriakatemia.

biosfar.fi/fi/biosfaariakatemia

Kalakamut ovat mukana suuressa osassa pienemmille lapsille suunnattua toimintaa. Perusopetuksessa kestävyysteema jatkuu yhdessä Sannan ja Emilin kanssa, jotka yhdessä oppilaiden kanssa oppivat Kestävyyspolulla lisää kotiseudusta ja kestävyiden kolmesta ulottuvuudesta.

Haluamme antaa biosfäärialueella asuville tai vieraileville lapsille ja nuorille yhteisöön kuulumisen ja osallisuuden tunteen. Olemme jo usean vuoden ajan tehneet yhteistyötä koulujen ja varhaiskasvatusyksiköiden kanssa sekä Paraisten kaupungissa että Kemiönsaaren kunnassa.

Suunnittelemme ja toteutamme yhdessä yhteisiin aiheisiin liittyviä pedagogisia kokonaisuuksia, jotka lisäksi avaavat biosfäärialueen toimintaa. Toivomme, että biosfäärialueen lapset ja nuoret saavat mahdollisuuden tavata ja oppia yhdessä lisää toisistaan ja yhteisestä lähiympäristöstään ja kulttuuristaan. Pitkällä aikavälillä toivomme, että pedagoginen toimintamme myötävaikuttaa siihen, että biosfäärialueen nuoret haluaisivat tulevaisuudessa asua saaristossa ja/tai toimia aktiivisesti saariston hyväksi.

www.biosfar.fi

Tunne ry

Tunne ry – Känsla rf on vuonna 2018 Helsingissä perustettu poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton kansalaisjärjestö. Järjestö tarjoaa mahdollisuuksia erilaisten ilmastoon, ympäristöön ja luontoon sekä epävarmaan tulevaisuuteen liittyvien tunteiden käsittelyyn. Tavoitteenamme on rakentaa maailma, jossa kenenkään ei tarvitse olla yksin näiden tunteiden kanssa.

Toiminta, joka koostuu esimerkiksi työpajoista, luennoista ja ohjauksesta (sekä paikan päällä että verkossa), on saavuttanut tuhansia osallistujia koko Suomesta. Yhdistyksen toiminta perustuu asiantuntijuuteen useilta eri aloilta, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon, psykologian, pedagogiikan ja taiteen ja kulttuurin aloilta. Tunne ry vaalii vastuullista ja tieteeseen perustuvaa käytäntöä, joka tarjoaa vapaata tilaa keskustelulle, joka muuten helposti polarisoituu.

Lisää tietoa yhdistyksestä sekä yhteystietoja löydät verkkosivuilta: tunne.org

Ajankohtaisia vinkkejä ja uutisia jaetaan myös yhdistyksen sosiaalisen median kanavissa mm. Instagram ja LinkedIn.

Opettajajan opas

Tämä materiaali on laadittu auttamaan sinua ottamaan ympäristötunteet puheeksi luokkahuoneessa vuosiluokkien 7–9 tai toisen asteen opettajana. Opettajille ja pedagogeille on olemassa paljon hyvin kirjoitettua materiaalia ympäristötunteista suomeksi ja ruotsiksi, ja osia siitä on tiivistetty tähän materiaaliin. Oppaan lopussa on lista käytetyistä lähteistä ja niihin syventymistä suositellaan lämpimästi. Tavoitteena on antaa tiivis yleiskuvaus nuorten ympäristötunteista, opettajan kohtaamista tunteisiin liittyvistä haasteista ja konkreettisia työkaluja ympäristötunteiden käsittelyyn.

Valmistaudu ensin itse. Sinusta ei tarvitse tulla psykologian eikä ilmaston ja ympäristön asiantuntijaa kohdataksesi nuorten tunteet. Sinulla on kuitenkin oltava tietty varmuus omasta ympäristötietoisuudestasi ja omista ympäristötunteistasi. Näin voit välittää paremmin realistista tietoa ja estää sen, että omat tunteesi yllättävät sinut tai projisoituvat oppilaisiin ja opiskelijoihin. Ota selvää, mitä lähteitä käyttäisit ja suositteletisit totuudenmukaisen ilmasto- ja ympäristöä koskevan tiedon löytämiseksi. Työstä tunteitasi tekemällä itse tässä materiaalissa tarjolla olevat harjoitukset. Puhu muiden aikuisten kanssa sinussa heräävistä ajatuksista ja tunteista. Muista, että sinäkin toimit nuorten roolimallina tekojesi kautta. Voit mieluusti jatkaa näiden asioiden tekemistä oppituntien välissä ja jälkeen.

Miksi puhua ympäristötunteista? Hiljaisuus ei hyödytä ketään! Nuoret puhuvat jo keskenään näistä asioista, mutta heiltä puuttuu rakentava vuorovaikutus aikuisten kanssa. On parempi puhua vaikeasti käsiteltävistä asioista yhdessä turvallisessa ympäristössä, jäsennellysti, kuin jättää asia sattuman varaan. Pahimmassa tapauksessa tunteet nousevat pintaan toivottomuutta tai konfliktin herättävässä tilanteessa, johon sinun on opettajana reagoitava. Opettajat ovat avainasemassa tilan luomisessa oppilaiden ja opiskelijoiden tunteille ja ajatuksille. Uskalla näyttää esimerkkiä hyvästä kohtaamisesta ja aidosta kiinnostuksesta oppilaitasi ja opiskelijoitasi kohtaan, niin pääset jo pitkälle.

MIKSI PUHUA YMPÄRISTÖTUNTEISTA?

HILJAISUUS EI HYÖDYTÄ KETÄÄN!

Tunteakseen toivoa on saatava mahdollisuus puhua peloistaan ja saada erilaisia näkökulmia niihin. Haluamme, että oppilaat ja opiskelijat tuntevat heillä olevan mahdollisuus vaikuttaa elämäänsä ja tulevaisuuteensa kääntymättä perusteettomaan optimismiin. Lähtökohtana on pystyä tunnistamaan, nimeämään ja jakamaan tunteita muiden kanssa. Seuraava askel on löytää rakentavia, merkityksellisiä tekoja, joihin tunteet johtavat. Parhaassa tapauksessa voimme toimia yhdessä muuttaaksemme ei vain omaa elinympäristöämme, vaan kokonaisia yhteisöjä. Tämä materiaali auttaa sinua ensimmäisen osuuden, ympäristötunteiden, kanssa, ja loppuosaa varten on olemassa erinomaisia muita materiaaleja.

Ympäristötunteet – mitä ne ovat?

Ympäristötunteet on yläkäsite kaikenlaisille ympäristöä, ilmastoa ja luontoa koskeville tunteille. Käsite on peräisin suomalaisen tutkijan Panu Pihkalan tutkimuksesta aiheesta. Ruotsiksi käytetään käsitteitä miljökänslor tai ekokänslor ja englanniksi environmental emotions tai eco-emotions. Termi sisältää laajan kirjon tunteita, jotka voivat herätä usean eri tilanteen ja ilmiön yhteydessä.

Ympäristötunteet, aivan kuten muutkin tunteet, voidaan kokea miellyttäväksi tai epämiellyttäväksi tunteesta riippuen. On esimerkiksi tavallista kokea, että syysmasennus tuntuu epämiellyttävältä ja kevätilo miellyttävältä. Tiedyt tunteet voivat tuntua sekä miellyttäviltä että epämiellyttäviltä, kuten melankolia tai nostalgia. Meillä on taipumus kutsua epämiellyttäviä, vaikeammin käsiteltäviä tunteita negatiivisiksi ja miellyttäviä, helpompia tunteita positiivisiksi. Tämä jako voi kuitenkin olla haitallinen tunteidenkäsittelytavallamme, koska se saa meidät pitämään negatiivisia tunteita huonoina ja positiivisia hyvinä. Tällöin välttelemme helposti huonoja tunteita ja pyrimme tuntemaan pelkästään hyviä tunteita. Tämä on kuitenkin ristiriidassa sen kanssa, mikä psykologisen tutkimuksen mukaan on terveellistä. Miellyttävien tunteiden tuntemiseksi meidän on tunnettava myös epämiellyttäviä tunteita. Kaikki tunteet on nimittäin tärkeä tuntea ja tunnistaa, koska ne ovat kehon ja mielen tapa viestiä tietoisuutemme kanssa. Tunteet ovat viesti, joka ohjaa valintojamme ja tekojamme, ja mitä tietoisempia olemme tunteistamme, sitä paremmin pystymme toimimaan erilaisissa tilanteissa. Jos keskitymme psykologisesti välttelemään epämiellyttäviä tunteita, välttely ohjaa valintojamme ja tekojamme, ja saatamme ohittaa

meille oikeasti merkityksellisen asian. Sen sijaan, että pyrkisimme ”sivuuttamaan” epämiellyttävät tunteet, esimerkiksi pyrkimällä löytämään välittömästi jotain positiivista ajateltavaa, olisi erittäin arvokasta pysähtyä kuuntelemaan, mistä tunne viestii. Tämä ei tarkoita sitä, että uppoudumme tunteeseen tai juutumme siihen, vaan että hyväksymme, vahvistamme ja ilmaisemme tunteen ennen kuin jatkamme eteenpäin.

OLISI ERITTÄIN ARVOKASTA
PYSÄHTYÄ KUUNTELEMAAN, MISTÄ
TUNNE VIESTII

Tämän oppaan teoria ja tunteidenkäsittelyn harjoitukset perustuvat hyväksymis- ja omistautumisterapiaan joka on erityisen hyödyllinen tilanteissa, joissa kärsimyksellä (fyysisellä tai psyykkisellä) ei ole (tai vaikuta olevan) loppua. Ilmasto- ja ympäristökriisit ovat mitä suurimmassa määrin sellaisia tilanteita, ja huolen ja ahdistuksen tunteminen niissä on rationaalinen reaktio. Nuoren jopa erittäin vahvat epämiellyttävät ympäristötunteet eivät siis ole epäterveitä. Vasta tunteiden aiheuttaessa pitkäaikaisia vaikeuksia toimia arjessa (esimerkiksi unettomuus, keskittymisvaikeudet, muutokset ruokahalussa) aletaan puhua psykiatrisista ongelmista, mikä tietysti koskee myös muita tunteita kuin ympäristötunteita. Useimmilla nuorilla ei ole näin vaikeita ympäristötunteita, mikä ei kuitenkaan poissulje sitä, että he voisivat tarvita aikuisen tukea niiden käsittelyssä.

Nuorten ympäristötunteet – sinun luokkahuoneessasi!

Tunnetko oppilaasi ja opiskelijasi? Ympäristö- ja ilmastoasioista puhuminen voi olla haastavaa, koska lasten ja nuorten asenteissa ilmasto kohtaan voi olla suuria eroja. Opettajan haasteena on pysyä opetussuunnitelmassa ja olla luomatta (lisää) polarisoitumista, mutta kuitenkin antaa tilaa omille näkökulmille. Yleisesti voidaan sanoa, että useimmat nuoret kokevat tietävänsä paljon ilmasto- ja ympäristöasioista eivätkä halua kuulla ongelmista enempää. He ovat sekä huolestuneita että toiveikkaita ja pohtivat enimmäkseen arkisia stressin aiheita, kuten opintoja ja suhteita. He haluavat, että heidän elämäntilanteensa ja tunteensa otetaan huomioon esimerkiksi esitettävissä ratkaisuisa. Näkökulmien vaihtelu voi olla hyödyllistä kaikkien luokan oppilaiden mukaan saamiseksi.

Katso viereisiä profiileja. Mieleesi tuli ehkä välittömästi joku oppilas tai opiskelija? Tutkimuksen mukaan valtaosan vastanneista asenteet ja tunteet muuttuivat vain vuoden kuluessa, poikkeuksena muuttuminen kieltäjästä sitoutuneeseen tai toisin päin. Samassa luokassa voi näin ollen olla sekä ilmastolle sitoutuneita että ilmastomuutoksen kieltäjiä, joilla on erilaiset kohtaamistarpeet, jotka voivat vaihdella päivästä toiseen.

HELSINGIN YLIOPISTOSSA TEHTY TUTKIMUS TUNNISTI NELJÄ ERILAISTA PROFIILIA (11–15-VUOTIAAT):

1. ***Normatiivisesti huolettomat (noin 50 %)***
Nämä eivät kiellä ilmastonmuutosta ja kokevat vähäistä ilmastoahdistusta. Heillä on hyvä yleinen hyvinvointi ja käyttäytyvät kohtalaisen ympäristöystävällisesti.
2. ***Kieltäjät (noin 18 %)***
Nämä kieltävät ilmastomuutoksen ja kokevat vähäistä ilmastoahdistusta. Heillä on hyvä yleinen hyvinvointi ja käyttäytyvät vain vähän ympäristöystävällisesti.
3. ***Emotionaalisesti sitoutuneet (noin 22 %)***
Nämä eivät kiellä ilmastonmuutosta ja he kokevat paljon ilmastoahdistusta. Heillä on kohtalainen yleinen hyvinvointi ja käyttäytyvät hyvin ympäristöystävällisesti.
4. ***Ylikuormittuneet (noin 10 %)***
Nämä kieltävät ilmastomuutoksen ja kokevat paljon ilmastoahdistusta. Heillä on alhaisin yleinen hyvinvointi ja käyttäytyvät vähän ympäristöystävällisesti.

JOS OLET EPÄVARMA, VOIT OTTAA AVUKSESI ALLA OLEVAN KOLMIPORTAISEN MALLIN:

Ympäristötunteita käsittelevissä keskusteluissa voi syntyä kinkkisiä reaktioita. Ilmastonmuutoksen kieltävät nuoret voivat aktiivisesti häiritä keskustelua esimerkiksi pilkkaamalla. Nuoret, jotka eivät ole omistautuneita, voivat yrittää vältellä aihetta olemalla hiljaa, sivuuttamalla tai ilmaisemalla kyynisyyttä ("ei se kuitenkaan auta"). Aktiivisesti omistautuneet saattavat juuttua vatvomaan ongelmia tai ylisuorittamaan, syyttelemään ja tuomitsemaan (koska "kaikki voivat aina tehdä enemmän", eikä kukaan näin ollen tee riittävästi).

Kaikkien näiden kohdalla auttaa, jos vähentää yksilökeskeisyyttä tekojen osalta ja sen sijaan osoittaa, miten ihmiset ryhmissä vaikuttavat ympäröivään maailmaan. Ne, jotka eivät ole omistautuneita, voivat tällöin inspiroitua ja aktiiviset saavat vahvistusta samalla kun he näkevät, ettei heidän tarvitse tehdä kaikkea yksin. Polarisoitumista voidaan estää löytämällä yhteisiä nimittäjiä ja kytkemällä asioita henkilökohtaisiin kokemuksiin, mikä tekee abstrakteista ilmiöistä inhimillisempiä.

Tässä materiaalipaketissa tarjoamamme sisällön avulla voit itse valita, miten paljon haluat syventyä aiheeseen. Toivomme, että materiaali auttaa ainakin ensimmäisen askeleen ottamisessa ja hiljaisuuden rikkomisessa, sillä – kuten sanottu – hiljaisuus ei hyödytä ketään.

1. Vähintä mitä voit tehdä on olla sivuuttamatta tunteet, kun niitä herää oppitunneillasi. Sano ääneen, että ilmasto- ja ympäristöasiat voivat herättää tunteita, ja voit tarjota tunteille nimiä (esimerkiksi ilmastotunnepyörästä).
2. Tarjoa turvallinen tila ympäristötunteille. Hyödynnä sopivan luovia keinoja, kuten keskustelua, kirjoittamista tai piirtämistä.
3. Tarjoa mahdollisuus syvempään työstämiseen, jos tunnet pystyväsi siihen. Näin voit antaa nuorille mahdollisuuden käsitellä tunteitaan kokonaisvaltaisemmin, kuten osallistavalla draamalla tai fyysisin keinoin.

Näin käytät oppituntimateriaalia

Olemme jäsenelleet tämän oppituntimateriaalin niin, että se sisältää työkalut kolmeen 45 minuutin pituiseen oppituntiin. Työkalut koostuvat tästä oppaasta, Ympäristötunnepelistä (jossa on useita osia) ja yhdeksästä oppituntikortista. Osaa materiaalista voi käyttää myös täydentämään muuta opetusta, jossa käsitellään ympäristö- ja ilmastoasioita.

Ilmastotunnepyörä esiintyy sekä Ympäristötunnepelissä että oppituntikorteissa ja se on versio perinteisestä psykologisesta tunnepyörätyökalusta, joka ryhmittää tunteet ympyrään. Climate Mental Health Networkin [1] asiantuntijat ovat koonneet ilmastotunnepyörään tunteet, jotka mainitaan tutkija Panu Pihkalan kokoavassa artikkelissa ilmastotunnetutkimuksesta [2]. Tämä ei siis merkitse sitä, että tunteet ympyrän vastakkaisilla puolilla ovat toistensa vastakohtia tai että nämä ovat ainoat tunteet, jotka ihmisellä voi olla. Se on yksinkertaisesti työkalu tunteiden nimeämisen helpottamiseksi.

Ympäristötunnepelin oheen olemme laatineet myös yksinkertaistetun ilmastotunnepyörän miniversion, jota kutsumme tunnekompassiksi ja jolla on pyörän jokaista segmenttiä kohden auki taitettava asteikko yhdestä viiteen. Tunnekompassi on laadittu, jotta nuoret voisivat reflektoida yksilöllisesti, kuinka paljon he tuntevat eri tunteita, ja sen osoittamiseksi, että voimme tuntea useita tunteita samanaikaisesti.

Viereisessä esimerkissä viitataan oppituntikortteihin (esim. Johdanto) ja Ympäristötunnepeliin.

ALLA ON EHDOTUS MATERIAALIN KÄYTÖSTÄ KOLMELLA OPPITUNNILLA:

- 1 . Johdanto + Sanapilvi + Ilmastotunnepyörä - yksilöllinen tai ryhmä + Ympäristötunteet kehossa + Lopetus
- 2 . Johdanto + Ympäristötunnepeli + Lopetus
- 3 . Johdanto + kaksi fyysistä tai luovaa harjoitusta, jotka saavat kestää pidempäänkin + Lopetus

[1] <https://www.climatementalhealth.net/wheel>

[2] Pihkala, P. (2022) Front. Clim. Sec. Climate Risk Management Volume 3 - 2021 | <https://doi.org/10.3389/fclim.2021.738154>

YMPÄRISTÖTUNNEPELIN OHJEET:

Opettajan valmistelut: jaa luokka 2–6 hengen ryhmiin ja varmista, että kaikille on riittävästi pelilautoja, tunnekompassia, pelihyrrä ja kortteja.

- 1 . Valmistele pelilauta. Kortit asetetaan värin mukaan omiin pinoihin. Laita pelihyrrä laudan viereen.
- 2 . Jaa jokaiselle ryhmälle tunnekompassi. Suosittelemme 2–6 pelaajaa pelilautaa kohden.
- 3 . **Pelin kulku:**

Vuorossa oleva pelaaja pyörittää pelihyrrän nuolta ja nostaa nuolen osoittaman värisen kortin. Pelaaja näyttää kortin muille pelaajille. Kaikki saavat minuutin aikaa miettiä **tunnekompassin avulla**, mitä tunteita he yhdistävät kortin kuvaan.

Kortin nostanut pelaaja aloittaa ehdottamalla, mihin kortti pitäisi asettaa, ja perustelee valintaansa muille pelaajille. Muut pelaajat saavat vuoron perään kertoa, ovatko he samaa mieltä vai onko heillä erilaisia tunteita, joiden vuoksi he pitävät toista sijoituspaikkaa pelilaudalla parempana. Kortin nostanut pelaaja päättää lopullisesti, mihin kohtaan pelilautaa kortti asetetaan.

- 4 . Peli jatkuu niin kauan kuin sille on varattu aikaa oppitunnilla, mutta vähintään niin kauan, että kaikki ryhmästä ovat ehtineet nostaa kortin. Opettaja vastaa ryhmien etenemisen seurannasta.
- 5 . Opettaja ilmoittaa, kun ryhmien tulee lopettaa peli ja asettaa viimeinen kortti pelilaudalle. Tämän jälkeen ryhmä tarkastaa, miten tasaisesti kortit jakautuvat pelilaudalla. Tavoitteena on, että kaikilla pelilaudan osilla olisi suurin piirtein saman verran kortteja. Jos käy ilmi, että kortit jakautuvat hyvin epätasaisesti, luokka voi keskustella siitä, miksi näin kävi ja miten jakautumista voitaisiin tasoittaa. Voitte myös keskustella siitä, joutuiko tietyn värinen kortti helpommin tietylle alueelle ja miksi näin kävi.

Lähteet

Opettajien keskustelukortit ilmastokeskustelujen aloittamiseen opettajakunnan kesken. Toteutettu Tunne ilmasto-hankkeessa.

<https://sykli.fi/tyokalu-ja-julkaisu/ilmastokeskustelukortit/>

Lyhyt opas opettajille kaikilla asteilla

<https://www.ymparistoahdistus.fi/opaat/pieni-opas-ymparistoahdistukseen-tietopaketti-opettajille-ja-kasvattajille/>

Pidempi opas nuorten kanssa työskenteleville

<https://www.ymparistoahdistus.fi/opaat/pieni-opas-ymparistotunteisiin-tietopaketti-toimintaan-nuorten-ja-opiskelijoiden-kanssa/>

Tieteeseen perustuva laaja tietopaketti ympäristötunteista koulussa

<https://toivoajatoimintaa.fi/tunteet/>

Lyhyt yhteenveto Panu Pihkalan kolmiportaisesta mallista, kohdassa Tunnekasvatuksen merkitys ...

<https://luokanopenilmasto-opas.fi/ilmastokasvatus/>

Lyhyt opas ilmastotietoisesta opetuksesta (rutosiksi oppilaiden eri asenteista)

<https://www.nok.se/om-natur-kultur/hallbarhetsarbetet/klimatmedveten-undervisning/>

Tutkimus nuorten neljästä eri profiilista <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/ilmastonmuutos/pitkittaistutkimus-tunnisti-nelja-erilaista-nuorten-ilmastoahdistusryhmaa>

Koottuja toiveikkaaseen ilmastokasvatukseen liittyviä materiaaleja ja harjoituksia

<https://mappa.fi/teemareput/toivon-nakokulma-ilmastokasvatuksessa/>